

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА
САРМАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САРМАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӘКЧЕСЕ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

29.12.2020

с. Сарманово

№ 435

«2021 - 2025 елларга Татарстан
Республикасы Сарман муниципаль
районында яшьләр сәясәтен, физик
культура һәм спортны үстерү»
программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында физик культура,
спорт, яшьләр сәясәте өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында,
Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2021 - 2025 елларга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасын расларга (алга таба – Программа)
2. Сарман муниципаль районының Финанс - бюджет палатасына ел саен чираттагы финанс елына Сарман муниципаль районы бюджетын формалаштырганда, бюджет мөмкинлекләрен һәм шул максатларга район бюджетыннан жибәрелә торган акчаларның чикләрен исәпкә алып, Программа чараларын гамәлгә ашыруга акчалар бүлүне күздә тотарга.
3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы <http://pravo.tatarstan.ru> хокукый мәгълүматының рәсми порталында һәм Сарман муниципаль районының <https://sarmanovo.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет житәкчесенең социаль үсеш буенча урынбасары И.Р. Сәхиповага йөкләргә.

Башкарма комитет житәкчесе

Ф. А. Вәлиев

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының 29.12.2020 елгы 435 номерлы карары белән расланган

«2021 – 2025 елларга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасы

Программа паспорты

Программаның исеме	«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасы (алга таба-Программа)
Программаны төп эшләүчеләр	Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге.
Программаның максаты	Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру.
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Массакүләм физик культура һәм спортны үстерү, Сарман муниципаль районы халкының сәламәтлеген ныгыту. 2. Яшьләрнең социаль үсеше белән идарә итү, аның ижади потенциалын районның көндәшлеккә сәләтлелеген ныгытуда куллану, яшь буынның тормыш сыйфатын күтәрү өчен оптималь шартлар булдыру. 3. Спорт өлкәсендә дәүләт яшьләр сәясәтен һәм дәүләт сәясәтен камилләштерү.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2025 еллар.
Программалар исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. «2021-2025 елларга физик культура һәм спортны үстерү»; 2. «2021-2025 елларга Сарман муниципаль районының авыл яшьләре»; 3. «2021-2025 елларга Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен үстерү» 4. «2021-2025 елларга Сарман муниципаль районы балаларына һәм яшьләргә патриотик тәрбия бирү»
Программаны елларга һәм	2021-2025 елларда Программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты

<p>чыганаclarга бүлөп финанслау күлөмнөре</p>	<p>хисабына 17 380, 00 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән: 2021 ел-3 380,00 мең сум; 2022 ел-3 433,00 мең сум; 2023 ел-3 480,00 мең сум; 2024 ел-3 507,00 мең сум; 2025 ел-3 580,00 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләме фаразланган характерда була һәм ТР Сарман муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижәләре</p>	<p>Программа чараларын гамәлгә ашыру 2025 елга кадәр арттырырга мөмкинлек бирәчәк: физкультура һәм спорт өлкәсендә: халыкның гомуми санында физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче халыкның өлешен 59,8 ка кадәр; халыкны спорт корылмалары белән тәмин итүне Татарстан Республикасының Социаль-иқтисадый үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү; сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән һәм физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче затларның әлеге категория халкының гомуми санында 25 процентка кадәр өлеше; яшьләр сәясәте өлкәсендә: балалар һәм яшьләр саны оештырылган ял формалары белән 45% ка кадәр, шул исәптән 7-30 яшьләрдәге гражданныр; яшьләр сәясәте учреждениеләренә даими нигездә йөрүче яшь кешеләр санын арттыру. яшьләрнең рухи-әхлакый культурасы дәрәжәсен күтәрү; гражданнык тәңгәллеге дәрәжәсен күтәрү; Ватанны саклау буенча бурычларны үтәүгә әзерлек дәрәжәсен күтәрү;</p>

1. Программаны гамәлгә ашыру сферасының характеристикасы, әлеге өлкәдәге төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеше фаразлары

Әлеге Программа Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 07 августындагы 1101-р күрсәтмәсе белән расланган 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" Федераль закон; "Физик культура һәм спорт турында" 2008 елның 8 октябрәндәге 99-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "2013-2017 елларга балалар мәнфәгатләрендә республика стратегиясе турында" 2013 елның 11 февралендәге 90 номерлы карары; Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 24 августындагы 34547-Пр номерлы күрсәтмәләре балаларны сәламәтләндерү ялын оештыру һәм йөкләмәләр исемлеге буенча 2012 елның 20 августындагы Пр-2215 номерлы балалар ялын үстерү буенча төбәк программаларын эшләрү мәсьәләсе буенча 2020 елга кадәр Россия Федерациясендә физик культураны һәм спортны үстерү стратегиясен исәпкә алып эшләнде;

Программа сәламәт яшәрү рәвешен формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, халыкның барлык яшь төркемнәренә физик активлыгын һәм әзерлеген күтәрүгә, тулы һәм сәламәт ял итәрү өчен шартлар тудыруга, Сарман муниципаль районы спортчыларының спорт резервын һәм уңышлы чыгышларын республика, Россия һәм халыкара спорт ярышларында әзерләрүгә юнәлтелгән чараларны үтәрүне күздә тотта.

Программаны гамэлгә ашыру Сарман муниципаль районының һәм граждан жәмгыятенен социаль-икътисадый үсеше стратегик ресурсы буларак, яшь буынның интеллектуаль һәм физик үсеше, гражданлык позициясен формалаштыру, эхлакый тотрыклылык, социаль активлык, мөстәкыйльлек һәм икътисадый үз-үзен тээмин итү өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән. Шулай ук балалар һәм яшьләр ижтимагый берләшмәләре үсешен тээмин итү, аларның эшчәнлегенә балалар, яшүсмерләр һәм яшьләрнең рухи-эхлакый культурасын һәм гражданлык активлыгын формалаштыруга ярдәм итә.

2. Программаның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

Программаның максаты-Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында физик культура һәм спорт өлкәсендә дәүләт яшьләр сәясәтен һәм дәүләт сәясәтен гамэлгә ашыру.

Куелган максатка ирешү өчен түбәндәге мәсьәләләрне хәл итү күздә тотыла:

массакуләм физик культура һәм спортны үстерү, халыкның сәламәтлеген ныгыту, Татарстанның спорт имиджын ныгыту;

яшьләрнең социаль үсеше белән идарә итү, аның ижади потенциалын куллану, республиканың көндәшлеккә сәләтлелеген арттыру, яшь буынның тормыш сыйфатын күтәрү өчен оптималь шартлар булдыру;

спорт өлкәсендә дәүләт яшьләр сәясәтен һәм дәүләт сәясәтен камилләштерү.

1. Массакуләм физик культура һәм спортны үстерү, Сарман муниципаль районы халкының сәламәтлеген ныгыту.

2. Яшьләрнең социаль үсеше белән идарә итү, аның ижади потенциалын районның көндәшлеккә сәләтлелеген ныгытуда куллану, яшь буынның тормыш сыйфатын күтәрү өчен оптималь шартлар булдыру.

3. Спорт өлкәсендә дәүләт яшьләр сәясәтен һәм дәүләт сәясәтен камилләштерү.

Программа чараларын гамэлгә ашыру 2025 елга кадәр арттырырга мөмкинлек бирәчәк: физкультура һәм спорт өлкәсендә:

халыкның гомуми санында физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнгән халыкның өлешен 59,8 ка кадәр;

халыкны спорт корылмалары белән тээмин итүне Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү;

физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнгән торган физик мөмкинлекләре чикләнгән затлар һәм инвалидлар өлеше 25 процентка кадәр;

яшьләр сәясәте өлкәсендә:

Оешкан ял итү формасында балалар һәм яшьләр саны 7-35 яшьтәге гражданның санының 45% тәшкил итә;

яшьләр сәясәте учреждениеләренә даими нигездә йөрүче яшь кешеләр санын арттыру.

яшьләрнең рухи-эхлакый культурасы дәрәжәсен күтәрү;

гражданлык тәңгәллегенә дәрәжәсен күтәрү;

Ватанны саклау буенча бурычларны үтәүгә әзерлек дәрәжәсен күтәрү;

3. Программаны ресурслар белән тээмин итү

2021-2025 елларда Программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты хисабына 17 380,00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

2021 ел-3 380,00 мең сум;

2022 ел-3 433,00 мең сум;

2023 ел-3 480,00 мең сум;

2024 ел-3 507,00 мең сум;

2025 ел-3 580,00 мең сум.

Программаны финанслау күләме фаразланган характерда була һәм ТР Сарман муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турындагы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

4. Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Программаны гамәлгә ашыруның социаль эффекты:

физкультура һәм спорт өлкәсендә:

спорт инфраструктурасының тотрыклы үсеше һәм нәтижәлелеген арттыру;

халыкта, бигрәк тә балалар, яшүсмерләр һәм яшьләрдә, физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүгә кызыксыну һәм ихтыяж формалаштыру, сәламәт яшәү рәвеше күнекмәләрен формалаштыру, физик культура, спорт һәм сәламәт яшәү рәвеше өлкәсендә белемлелек дәрәжәсен күтәрү;

гражданнарга, социаль хәленә карамастан, физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү өчен тигез шартлар тудыру;

физик культура һәм спорт ярдәмендә яшьләр арасында наркоманияне, алкоголизмны, тәмәке тартуны һәм хокук бозуларны профилактикалауның нәтижәле системасын булдыру;

район спортчыларына Россия, халыкара ярышларда һәм Олимпия уеннарында югары нәтижәләргә ирешү өчен нәтижәле система һәм шартлар булдыру;

милли спорт төрләрен дә кертеп, спортның төрле төрләрен популярлаштыру һәм үстерү;

олимпия спорт төрләрен үстерү һәм Татарстан Республикасы һәм Россия жыелма командаларына спорт резервын әзерләү;

Паралимпия, сурдлимпия спорт төрләрен үстерү һәм физик мөмкинлекләре чикләнган кешеләр өчен физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен шартлар тудыру:

яшьләр сәясәте өлкәсендә:

яшьләрнең тормыш сыйфатын яхшырту, яшь кешеләрнең керем дәрәжәсен күтәрү;

районда торак шартларын яхшырткан гаиләләр саны арту, демографик хәлне яхшырту;

яшь буынның социаль хәле дәрәжәсен күтәрү;

яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен тотрыклы формалаштыру;

яшьләр арасында хокук бозу, наркотикларга бәйлелек, эчкечелек, тәмәке тарту дәрәжәсенә кимүе;

районның социаль-иқтисади, ижтимагый-сәяси һәм социаль-мәдәни үсешенә яшьләрнең өлешен арттыру;

социаль әһәмиятле программаларда һәм проектларда катнашкан яшьләр санын арттыру;

яшьләрнең хезмәт, эшмәкәрлек, ижади активлығын арттыру;

яшьләрнең үз-үзен оештыру дәрәжәсен күтәрү.

патриотик, сәяси һәм гражданлык активлығы дәрәжәсен күтәрү, яшьләрнең житлегүен арттыру;

районда патриотизм үсешенә уңай динамикасы

аерым төркем гражданнарның экстремистлык күренешләрен һәм башка тискәре күренешләргә жинү, рухиятне торгызу, социаль-иқтисади һәм сәяси тотрыклылык һәм милли иминлекне ныгыту.

«2021-2025 елларга
Сарман муниципаль районында
яшьләр сәясәтен, физик культура һәм
спортны үстерү» муниципаль
программасына
1 нче кушымта

**«2021-2025 елларга Сарман муниципаль районында физик
культура һәм спортны үстерү»
1 нче ярдәмче программасы**

1 нче ярдәмче программа паспорты

1 нче ярдәмче программаның исеме	«2021-2025 елларга Сарман муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү» (алга таба – 1 нче ярдәмче программа)
1 нче ярдәмче программаның төп эшләүчесе	Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге
1 нче ярдәмче программаның максатлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Физик культура һәм спорт өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру. 2. Халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә булган ағымдагы ихтияжларын канәгатьләндерү һәм формалаштыру. 3. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру. 4. Сарман муниципаль районының барлык халкы белән сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру.
1 нче ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сарман муниципаль районы халкы белән физик культура һәм спортны үстерүнең норматив-хокукый базасын камилләштерү. 2. Физкультура һәм спорт өлкәсендә объектларны исәпкә алуның һәм аларны куллану өлкәсендә нәтижәле системасын булдыру. 3. Физкультура-спорт эшчәнлеген финанс, матди-техник һәм кадрлар белән тәмин итү механизмнарын камилләштерү. 4. Физкультура-спорт эшчәнлеген оештыруның яңа формаларын кертү. 5. Ижтимагый физкультура-спорт оешмаларына дәүләт ярдәме күрсәтү. 6. Заманча спорт-сәламәтләндерү комплекслары, махсулаштырылган спорт корымалары төзү. 7. Яшәү урыны, уку, хезмәт эшчәнлеге буенча төрле категориядәге халыкның физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен уңайлы шартлар булдыру. 8. Спортның база төрләрен үстерү. 9. Югары класслы спортчылар өчен спорт резервын әзерләү. 10. Югары квалификациядәге физкультура һәм спорт белгечләрен әзерләүдә булышлык күрсәтү. 11. Физик активлыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен системалы пропагандалауны оештыру

1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2025 еллар.
1 нче ярдәмче программаны еллар һәм чыганаclar буенча бүлөп, финанслау күләме	<p>1 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 11 645,00 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2021 ел-2 300, 00 мең сум; 2022 ел-2 320, 00 мең сум; 2023 ел-2 335, 00 мең сум; 2024 ел-2 340, 00 мең сум; 2025 ел-2 350, 00 мең сум..</p> <p>1 нче ярдәмче программаны финанслау күләме прогноз характерында һәм чираттагы финанслына (чираттагы финанслына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.</p>
1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре	<p>1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2025 елга планлаштырыла:</p> <p>физик культура һәм спорт белән даими шөгылләнүче Сарман муниципаль районы халкының өлешен 59,8 процентка житкерү; халыкны спорт корылмалары белән тәмин итүне Татарстан Республикасының Социаль-икътисады үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү; халыкка түләүле физкультура-спорт хезмәтләре күрсәтү күләмен арттыру һәм сыйфатын арттыру; гражданнар арасында авырулар санын киметү, хәрби хезмәткә чакырылуға кадәрге һәм чакырылыш яшендәге егетләргә физик әзерләүне яхшырту; бөтенроссия һәм халыкара ярышларда чыгыш ясаучы һәм спорт төрләре буенча Россия Федерациясе жыйелма командасы әгъзасы булган Сарман муниципаль районы спортчылары санын арттырырга; физик культура һәм спорт чаралары мөмкинлекләре чикләнгән кешеләргә физик тернәкләндерү һәм социаль адаптацияләү ролен арттыру.</p>

1. 1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сферасының характеристикасы, әлеге өлкәдәге төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеше фаразлары

1 нче ярдәмче программаны сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруға, сәламәтлекне ныгытуға, физик активлыкны һәм халыкның барлык яшь төркемнәренә әзерлеген арттыруға, тулы һәм сәламәт ял өчен шартлар тудыруға, спорт резервын әзерләүгә һәм республика, Россия һәм халыкара спорт ярышларында Сарман муниципаль районы спортчыларының уңышлы чыгыш ясауларына юнәлдерелгән чараларны башкаруны күздә тоту.

Мәгълүмати технологияләр, кешенең глобаль мәгълүмати киңлеккә югары интеграциясе шартларында, кагыйдә буларак, шәхеснең хәзерге жәмгыятьтә тулы эшчәнлегә белән бәйле проблемалар кискенләшә. Шулу вакытта компьютер белән эшләү (хәзерге

дөньяда төп мәгълүмат чыганагы) үз сәламәтлеге белән шөгыйльләнү вакытын киметә. Бу проблема балалар өчен аеруча актуаль. Бүген уку эшчәнлегенә аерым аспектлары укучылар сәламәтлегенә тискәре йогынты ясаучы фактор буларак карала. Моның сәбәбе-югары уку йөкләнешләре, физик тәрбия буенча һәрвакытта да нәтижәле уку процессы, кирәкле критерийлар булмау һәм педагогларны, ата-аналарны, укучыларны сәламәтлекне ныгытуга мотивацияләү.

Хезмәт, мәгариф, ял өлкәләре үсешенә прогрессив тенденцияләренә бәйле рәвештә, кешегә карата арта торган таләпләр физик культураның югары әһәмиятлелеген күрсәтә, ә икенче яктан, кешегә сәламәтлек ныгытуда ныклык бирми торган бу өлкәләрдә анын эшчәнлегенә түбән дәрәжәдә булуы билгеләнә. Бу халыкка (бигрәк тә яшьләргә) бөтен потенциалларын гамәлгә ашырырга, жәмгыятьнең социаль-сәяси һәм икътисади торышының тискәре шартларына гармонияле рәвештә үсәргә һәм нәтижәле каршы торырга мөмкинлек бирми.

Жәмәгать анында тулаем жәмгыятьнең һәм һәр кешенең физик культурасы аерым-аерым сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм гамәлгә ашыруның төп шарты булып тора дигән фикер ныгырга тиеш. Ул, үз чиратында, яхшы кәеф һәм күтәренке кәеф нигезе генә түгел, ә жәмгыятьне савыктыруга юл, аның күп кенә социаль проблемаларын хәл итүгә нигез булып тора.

Сарман муниципаль районында физкультура һәм спортны үстерү алып барыла торган социаль сәясәтнең өстенлекле юнәлеше булып тора.

Районда 136 спорт корылмасы исәпләнә, 25 спорт төре үстерелә, халыкның 52,10% физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә жәлеп ителгән.

Шул ук вакытта, физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүчеләрнең гомуми өлеше башка районнардагыга караганда берәз югарырак булуга карамастан, халыкны шөгыйльләр белән тәэмин итү өчен кирәкле запас күзәтелә. Бу аеруча мәктәп укучылары, пенсионерлар һәм хатын-кызлар арасында сизелә. Аерым уңышларга карамастан, татар-башкорт милли спорт көрәше, ир-атлар һәм хатын-кызлар футболы һәм башка төрләр буенча күрсәткечләр канәгатьләнәрлек түгел. Кайбер авыл жирлекләрендә физик культура һәм спортны үстерү мәсьәләләренә игътибар житәрлек түгел. Әлеге жирлекләрдән килгән ярышларда спортчыларның катнашуы мәжбүри, ашыгыч характерда.

2. 1 нче ярдәмче программаның гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

1 нче ярдәмче программаның төп максатлары булып тора:

- физик культура һәм спорт өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру;
- халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә булган агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру;
- Сарман муниципаль районында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру;
- Сарман муниципаль районының барлык халкы өчен сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру.

Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- Сарман муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерүнең норматив хокукый базасын камилләштерү;
- физик культура һәм спорт һәм аларны куллану өлкәсендә объектларны исәпкә алуның нәтижәле системасын булдыру;
- физкультура-спорт эшчәнлеген матди-техник һәм кадрлар белән тәэмин итүне камилләштерү;
- физкультура-спорт эшчәнлеген оештыруның яңа формаларын кертү;
- ижтимагый физкультура-спорт оешмаларына дәүләт ярдәме күрсәтү;
- заманча спорт-сәламәтләндерү комплекслары, махсуслаштырылган спорт корылмалары төзү;

- яшәу урыны, уку, хезмәт эшчәнлегә буенча төрле категориядәге халыкның физик культура, спорт белән шөгылләнү өчен уңайлы шартлар булдыру;

- спортның база төрләрен үстерү;

- югары класслы спортчыларны һәм спорт резервын әзерләү;

- югары квалификацияле физкультура һәм спорт белгечләрен әзерләүдә ярдәм күрсәтү;

- физик активлыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен системалы пропагандалауны оештыру.

Өлегә бурычларны хәл итү Сарман муниципаль районы халкының сәламәтлеген ныгыту өчен шартлар тудырырга, райондагы демографик хәлне яхшыртырга, массакүләм спортны һәм югары казанышлар спортын үстерергә һәм популярлаштырырга мөмкинлек бирчәк.

1 нче ярдәмче программа 2021-2025 еллар дәвамында гамәлгә ашырылачак.

Аны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән мониторинглау өчен, расланган максатчан күрсәткечләрен исәпкә алып, түбәндәге гомуми кабул ителгән индикаторлар кулланылачак.

Россия Федерациясендә 2025 елга кадәр физик культура һәм спортны үстерү стратегияләре, шулай ук спорт корымалары белән тәмин ителешнең билгеләнгән нормативлары:

физик культура һәм спорт белән даими шөгылләнүче халыкның гомуми саны 52,10 процент тәшкил итә;

физик культура һәм спорт белән даими рәвештә шөгылләнә торган физик мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең гомуми саны 15 процент тәшкил итә;

спорт-массакүләм чаралар саны, 75 берәмлек;

Урта мәктәптә шөгылләнүче 6-15 яшьлек балалар һәм яшүсмерләр саны һәм балалар өлеше 39,40 процент тәшкил итә;

физкультура-сәламәтләнүче һәм спорт эшен алып баручы белгечлек буенча эшләүче физкультура-спорт оешмаларының квалификацияле тренерлары һәм тренерлары-укытучылары саны 29 кеше;

спорт корымалары саны, 136 берәмлек;

1 нче ярдәмче программа гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2025 елга планлаштырыла:

физик культура һәм спорт белән даими шөгылләнүче Сарман муниципаль районы халкының өлешен 59,8 процентка житкерү;

халыкны спорт корымалары белән тәмин итүне Татарстан Республикасының Социаль-иқтисади үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү;

халыкка түләүле физкультура-спорт хезмәтләре күрсәтү күләмен арттыру һәм сыйфатын арттыру;

гражданнар арасында авырулар санын киметү, хәрби хезмәткә чакырылуға кадәрге һәм чакырылыш яшендәге егетләрен физик әзерләүне яхшырту;

бөтенроссия һәм халыкара ярышларда чыгыш ясаучы һәм спорт төрләре буенча Россия Федерациясе жыйелма командасы эгзасы булган Сарман муниципаль районы спортчылары санын арттырырга;

физик культура һәм спорт чаралары мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрне физик тернәкләнүче һәм социаль адаптацияләү ролен арттыру.

3. 1 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәмин итү

1 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме-2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 11 645,00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

2021 ел-2 300, 00 мең сум;

2022 ел-2 320, 00 мең сум;

2023 ел-2 335, 00 мең сум;

2024 ел-2 340, 00 мең сум;

2025 ел-2 350, 00 мең сум.

1 нче ярдәмче программаны финанслау күләме прогноз характерында һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

4. Ярдемче программа (1 нче ярдемче программа) чаралары исемлеге

Чаралар исеме	Төп чараларны башкару сроклары	Жаваплы башкаручылар
«Спорт-тормыш нормасы» федераль проекты кысаларында кече спорт майданчыклары булдыру өчен спорт-технологик жиһазлар сатып алу	ел саен	ТР Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ОДМС
Муниципаль спорт мәктәпләренен спорт эзерлеге һәм спорт командаларының спорт төрләре буенча Татарстан Республикасы беренчелегендә катнашуы программаларын гамәлгә ашыру	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Татарстан Республикасы спорт резервын эзерләүне гамәлгә ашыручы муниципаль физкультура спорт оешмаларын жиһазлау өчен спорт жиһазлары, киём һәм инвентарь сатып алу	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
«Хезмәткә һәм оборонага эзер» (ГТО) Бөтенроссия физкультура-спорт комплексын һәм аны үтәүгә эзерлек системасын популярлаштыру	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Спорт учреждениеләрен тәэмин итү	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Сарман муниципаль районы спортчыларын Республика һәм Россия ярышларында эзерләү һәм катнашуны тәэмин итү	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе

Популяр спорт-массакуләм чаралар уздыру юлы белән район халкының төрле төркемнәре арасында сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Инвалидлар һәм өлкән яшътәге кешеләр арасында спорт ярышлары, спартакиадалар, фестивальләр, спорт бәйрәмнәре үткәрү	ел саен	ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Физик культура һәм спорт өлкәсендә эшләүчеләрнең хезмәт хакы	ел саен	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Спорт резервын әзерләүне гамәлгә ашыручы физкультура спорт оешмалары хезмәткәрләренә-яшь белгечләренә түләү	ел саен	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе
Югары квалификацияле спортчылар әзерләгән өчен тренерларга, шулай ук спортчыларга спорт резервын әзерләүче муниципаль физкультура спорт оешмаларында эшләүче ярышларда алынган нәтижеләр өчен түләү	ел саен	Сарман муниципаль районы башкарма комитеты, ОДМС, МБУ «1 нче урта мәктәп», МБУ «2 нче урта мәктәп» «Старт» МБУ СОК «Батыр» чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе

5. 1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру механизмы

1 нче ярдәмче программада катнашучыларның эшчәнлеген тормаышка ашыру һәм координацияләү өчен җаваплы булып Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге тора, ул предприятие житәкчеләре, жирле үзидарә органнары һәм башка оешмалар белән берлектә оештырыла:

1 нче ярдәмче программа чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру чыгымнарын, шулай ук ярдәмче программаны гамәлгә ашыру механизмын аныклау буенча билгеләнгән тәртиптә тәкъдимнәр әзерли;

квартал саен, хисап кварталыннан соң килүче айның 15 числосына кадәр, 1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның барышы турында хисап әзерли һәм аны Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлегенә тапшыра.

Хисап мәгълүматын җыю һәм агрегацияләү өчен Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге җаваплы.

1 нче ярдәмче программаны башкаручылар хисап кварталыннан соң килүче айның 1 числосына кадәр, Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләрә һәм спорт бүлегенә 1 нче ярдәмче программа чараларының үтәләше турында мәгълүмат тапшыралар.

6. 1 нче ярдәмче программаның икътисадый, социаль нәтижәләлеген бәяләү.

1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый нәтижәгә ирешеләчәк:

район халкының физик культура, спорт белән шөгыйльләнү дәрәжәсен күтәрү;

бөтенроссия һәм халыкара ярышларда Сарман муниципаль районы спортчылары ирешкән нәтижәләрнең үсеше;

халыкның төрле төркемнәрендә авырулар саны кимү; хәрби хезмәткә чакырылуга кадәрге һәм чакырылыш яшендәге егетләрнең физик әзерлеген яхшырту;

оештырылмаган төркем балаларны һәм яшьләрне спорт белән даими шөгыйльләнүгә жәлеп итү;

физкультура-спорт хезмәтләренен, шул исәптән түләүле хезмәтләренен үтемләлеген, төрлелеген һәм сыйфатын арттыру;

мөмкинлекләре чикләнган кешеләрне физик тернәкләндерү һәм социаль адаптацияләү өчен мөмкинлекләренә киңәйтү;

Сарман муниципаль районы гражданның актив ял итү рәвешләренә булган ихтыяжын канәгатьләндерү.

7. 1 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру нәтижәләрен бәяләү индикаторлары.

Төп чараларны башкару сроклары	Ахыргы нәтижәләрен бәяләү индикаторлары (үлчәү берәмлекләре)	Индикаторлар эһәмияте (фараз)				
		2021	2022	2023	2024	2025
ел саен	спорт объектлары саны, берәмлекләр	137	138	140	141	142
	халыкны спорт заллары белән тәэмин итү, %	68	70	70,5	71	71,5
	халыкны яссы спорт корылмалары белән тәэмин итү, %	151,9	152	152,1	152,2	152,3
	халыкның тәэмин ителеше йөзү бассейны, %	17,35	17,35	17,35	17,35	17,35
	спорт билгеләнешендәге объектларның бердәм үткәрү сәләте, %	88	90	93	95	100
	югары һәм урта махсус белемле физик культура һәм спорт буенча штаттагы белгечләр, тренерлар һәм укытучылар саны, эшчеләр саны	99	102	104	107	110
	массакуләм спорт чаралары саны	80	90	95	100	110
	мөмкинлекләре чикләнган затлар өләше	25	28	30	32	35

«2021-2025 елларга
Сарман муниципаль районында
яшьләр сәясәтен, физик культура һәм
спортны үстерү» муниципаль
программасына
2 нче кушымта

**«Сарман муниципаль районының авыл яшьләре
2021-2025 елларга»
2 нче ярдәмче программасы**

2 нче ярдәмче программа паспорты

2 нче ярдәмче программа исеме	"Сарман муниципаль районының 2021-2025 елларга авыл яшьләре"(алга таба–2 нче ярдәмче программа)
2 нче ярдәмче программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы аграр яшьләр берләшмәсенең Сарман бүлекчәсе
2 нче ярдәмче программаның максаты	Сарман муниципаль районы авыл яшьләренең социаль һәм икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру
2 нче ярдәмче программаның бурычлары	1. Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тәмин итү системасын булдыру. 2. Авыл яшьләренең социаль активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру. 3. Авыл яшьләренең икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру. 4. Авыл яшьләренең рухи, физик һәм ижади үсешенә ярдәм итү
2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021-2025 еллар
2 нче ярдәмче программа чаралары	1. Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тәмин итү. 2. Авыл яшьләренең социаль активлыгы. 3. Авыл яшьләренең икътисадый активлыгы. 4. Авыл яшьләренең рухи, физик һәм ижади үсеше
2 нче ярдәмче программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	2 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме - 2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты хисабына 425, 00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән: 2021 ел-80,00 мең сум; 2022 ел-83,00 мең сум; 2023 ел-85,00 мең сум; 2024 ел-87,00 мең сум; 2025 ел-90,00 мең сум 2 нче ярдәмче подпрограмманы финанслау күләме прогнозлы характерда һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

<p>2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре</p>	<p>Авыл яшьләрен Татарстан Республикасы аграр яшьләр берләшмәсе ижтимагый оешмасының район бүлекчәсе эшчәнлегенә жәлеп итү. Авыл яшьләренә мәгълүмати-аңлату ярдәмен үстерүдә системалы ярдәм күрсәтү (шәхси, электрон, телефон аша консультациялар). Яшьләренң инновацион, проект эшчәнлегенә системалы ярдәм күрсәтү, шул исәптән грантлар нигезендә авыл яшьләренң инициативаларын һәм проектларын яклау. Авыл яшьләрен бизнес-планлаштыру нигезләренә укытуга системалы ярдәм күрсәтү. Авылда социаль-икътисади үзгәртеп коруларда яшьләренң ролен арттыру. Авыл яшьләренң интеллектуаль, эхлакый һәм ижади потенциалын арттыру. Авыл яшьләренң милли үзаңын, гражданлык һәм патриотизмын үстерү.</p> <p>Яшь буынның сәламәтлеген саклау һәм яхшырту буенча шартлар тудыру (жинаятьчелек, эчкечелек һәм наркоманиягә антипропаганда). Ярдәмче программа чараларын уңышлы үтәү тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> авыл яшьләренң районның социаль-икътисади үсеше белән кызыксынуы һәм аның бу процесста катнашырга әзерлеге; авыл жирлегендә уңай демографик тенденцияләрне үстерү һәм ныгыту; авыл жирлегендә социаль киеренкелек дәрәжәсенң кимүе; авыл яшьләренң шәһәргә күчүе кимүе; дәүләт структураларына халыкның ышаныч дәрәжәсен күтәрү; авыл яшьләренң тормыш сыйфатын яхшырту.
---	--

1. 2 нче ярдәмче программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы

Авыл яшьләренң, социаль төркем кебек үк, үзләренң социаль хәле дә тулы мәгънәдә түгел. Ул бөтен заман яшь буынының үсеш дәрәжәсен, аның проблемалары белән яшь төркемен барлыкка китерә. Авылда алар тагын да ачыграк күренә. Авыл жирлегендәге яшьләр арасында хәерчелек, тормыш дәрәжәсенң гомуми кимүе, эшкә урнашу өчен шартлар булмау, мәдәни ихтыяжларның үсешсезлеге, эмоциональ ярлылык, үз һәм чит кешеләрнен эхлакый бәяләренң түбән булуы аеруча кискен сизелә. Ә моның нәтижәсе-ижади хезмәт эшчәнлегенә игътибар итмәү, жәмгыятьнең торышы өчен жаваплылыкны киметү, аннан читләшү.

Соңгы 15 елда мәгълүмат һәм коммуникацияләр дөнъясында авыл яшьләренң активлыгы бик нык үзгәрде. Актив яшьләр мөрәжәгәте кырында китаплар, радио һәм газеталар кебек мәгълүмати каналлар кулланылмый диярлек.

Шул ук вакытта мәгълүмат кыры авыл социумында аерым өстәмә компенсация, социаль функцияләр үти: психологик, культурологик, танып белү, белем бирү, күңел ачу-ял итү, идеологик (дөнъяви карашлылар). Авыл яшьләренң мәгълүмати активлыгын үстерүдә төп бурыч-аңа мәгълүмати-аңлату ярдәме күрсәтү.

Ничшиксез, Интернет челтәре-авыл өчен иң перспективалы мәгълүмати-ресурс каналларының берсе. Авыл яшьләренң мәгълүмати активлыгы бу динамик үсүче

коммуникатив кинлектә эзлекле рәвештә көчәя. Тик әлегә авыл яшьләре Интернет челтәреннән файдалану интенсивлыгы буенча шәһәр яшьләреннән шактый калыша.

Бүгенге көндә проект эшчәнлеген үстерү һәм авыл яшьләре арасында эшқуарлыкны үстерү мөһим бурыч булып тора. Ә бу аны социаль проектлауга, бизнес-планлаштыруга өйрәтүдән башка мөмкин түгел. Хәзер моны интернет челтәре ярдәмендә дистанцион укыту һәм вебинарлар программаларыннан файдаланып башкарырга мөмкин.

Проект эшчәнлегенә инновацион, ижади эшчәнлек рәтенә керә, чөнки ул чынбарлыкны үзгәртеп коруны күз алдында тотып, тиешле технология нигезендә төзелә, аны унификацияләргә, үзләштерергә һәм камилләштерергә мөмкин. Социаль инновацион проектлаштыру яшьләр мохите үсешенә факторы булып тора, шәхес формалашуга, аны социальләштерүгә, аның билгеле бер күнекмәләренә һәм гражданлык жәмгыяте тормышында аеруча тулы катнашуына ярдәм итә.

Социаль проектлаштыру нигезләрен үзләштерүнең актуальлеген, беренчедән, әлегә технологиянең барлык һөнәрләр өчен дә киң куллану өлкәсенә ия булуы белән бәйлә. Икенчедән, социаль проектлаштыру логикасын һәм технологиясен белү белгечләргә аналитик, оештыру-идарә һәм башка функцияләренә, бигрәк тә дүләт яшьләр сәясәте, физик культура һәм спорт өлкәсендә нәтижәле гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирәчәк. Өченчедән, проект технологияләре белгечнең хезмәт базарында көндәшлеккә сәләтлелеген тәэмин итә, социаль әһәмияткә ия проект эшләү һәм аны финанслауга гариза рәсмиләштерә белү - бу гамәлдәге учреждениеләр һәм оешмалар кысаларында да, аннан тыш та үзенә эш урыны булдыру мөмкинлегенә.

Икътисади кризис шартларында яшьләренә эшкә урнаштыру мәсьәләләре тагын да актуальләшә бара. Килеп туган хәлне аңлап, яшьләр үз потенциалларын тормышка ашыруның барлык яна ысулларын эзли башлый. Кече һәм урта бизнес районның урта сыйныфын формалаштырырга тиеш-икътисадта һәм социаль өлкәдә инновацион үзгәрешләренә ышанычлы терәге. Моның өчен башта авылда үзмәшгульлек һәм кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү мәсьәләләрен хәл итү максатында бизнес-планлаштыруның элементар күнекмәләренә өйрәтү таләп ителә.

Районның төрле өлкәләрдә (мәгариф, сәламәтлек саклау, элемтә, транспорт һ.б.) социаль-икътисади үсешенә, авыл районнарында яшәү рәвешен модернизацияләү һәм эшчәнлекнең перспективалы юнәлешләре нәтижәсендә аларның жәлеп итүчәнлеген арттыру, нәкъ менә авыл жирендә үз киләчәген төзәргә теләгән авыл яшьләре өчен оптималь мөмкинлекләр булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

2. 2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

2 нче ярдәмче программаның максаты-Татарстан Республикасы авыл яшьләренә социаль һәм икътисади активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру.

Әлегә максатка ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителергә тиеш:

Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тәэмин итү системасын булдыру авыл яшьләренә массакуләм мәгълүмат чаралары, мәгълүмат-полиграфия продукциясе аша, шулай ук IT-технологияләр куллану юлы белән махсус жайлаштырылган мәгълүмат житкерергә мөмкинлек бирәчәк.

Авыл яшьләренә социаль активлыгын арттыру өчен шартлар тудыруны, авыл яшьләре мәсьәләләре белән шөгылләнүче яшьләр оешмаларын булдыруны, авыл яшьләренә ижтимагый-сәяси активлыгын күтәрүне, авыл яшьләрен социаль проектлауга өйрәтүне һәм яшьләрен авылны социаль үстерү программаларын тормышка ашыруга жәлеп итүне күздә тотып.

Авыл яшьләренә икътисади активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру авыл яшьләрен бизнес - планлаштыру нигезләренә өйрәтүне, авыл жирендә яшьләренә эш белән тәэмин итүгә ярдәм итүне һәм яшьләрен авылны икътисади үстерү программаларын гамәлгә ашыруга жәлеп итүне үз эченә ала.

Авыл яшьләренең рухи, физик һәм ижади үсешенә ярдәм итү интеллектуаль-ижади һәм физкультура-сәламәтләндрерү чараларын оештыруны һәм үткәрүне, шулай ук яшүсмерләр һәм яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга ярдәм итүне күздә тотта.

3. 2 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәмин итү

2021-2025 елларда 2 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 425,00 мең сум тәшкил итәчәк:

2021 ел-80,00 мең сум;

2022 ел-83,00 мең сум;

2023 ел-85,00 мең сум;

2024 ел-77,00 мең сум;

2025 ел-90,00 мең сум

2 нче ярдәмче программаны финанслау күләме прогнозлы характерда һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

4. Ярдемче программа (2 нче ярдемче программа) чаралары исемлеге

N т/б	Чаралар исеме	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1	2	3	4
1. "Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тәмин итү"			
1.1	Авыл яшьләренә белешмә консультация бирү, мәгълүмат хезмәтләре күрсәтү, мәгълүмати продуктлар таратуны оештыру тәҗрибәсен тарату	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
1.2	Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе рәсми сайтларында Сарман бүлекчәсе битләрен яңарту	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
1.3	Авыл яшьләренә Интернет челтәре аша электрон консультация бирүне алып баруда ярдәм итү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
1.4	Авыл яшьләренә «кайнар линия» телефоны буенча консультация бирүдә ярдәм итү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
1.5	Авыл жирлегендә дәүләт яшьләр сәясәте тематикасы буенча методик кулланмалар булдыруны тәмин итү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
1.6	Район массакүләм мәгълүмат чараларында авыл жирлекләрен үстерү проблемасын яктырту	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Татмедиа» ААЖ филиаллары: «Сарман» газетасы редакциясе, авыл жирлекләре
2. "Авыл яшьләренең социаль активлыгы"			
2.1. "Авыл яшьләре мәсьәләләре белән шөгыйльәнүче яшьләр оешмалары" бүлеге			
2.1.1	Сарман муниципаль районында авыл яшьләре мәсьәләләре белән шөгыйльәнүче ижтимагый оешмаларга билгеләнгән тәртиптә	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге

	төрле ярдәм күрсәтү		
2.2. "Авыл яшьләренә ижтимагый-сәяси активлыгы" бүлеге			
2.2.1	Район авыл яшьләре форумын оештыру һәм үткәру	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе
2.2.2	Авыл яшьләрен ижтимагый-сәяси активлыкны үстерү буенча эш технологияләренә өйрәтүне оештыру	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Бердәм Россия» Бөтенроссия сәяси партиясенә Татарстан төбәк бүлеге башкарма комитеты, авыл жирлекләре
2.3. "Социаль проектлау" бүлеге			
2.3.1	Авыл яшьләре арасында "Авылда социаль проектлаштыру" конкурсын оештыру һәм үткәру	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
2.3.2	Авыл яшьләрен социаль проектлаштыру нигезләренә вебинарлар һәм дистанцион укытуны оештыруда ярдәм итү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
2.4. "Авылны социаль үстерү программаларын гамәлгә ашыру" бүлеге			
2.4.1	Социаль программаларны гамәлгә кертү: 1. "Авыл лидеры" командалы белем биру буенча тренинглар үткәру. 2. Район "авыл КВН лигасы" оешмасы	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
2.4.2	"Сельские вечера –Авыл кичләре" кичке лагерьларын оештыру буенча социаль программаны гамәлгә кертүне тәмин итү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
3. "Авыл яшьләренә икътисадый активлыгы"			
3.1. "Бизнес-планлаштыру нигезләре" бүлеге			
3.1.1	Авыл жирлегендә эшчәнлек алып баручы яшь эшкуарларны әзерләү программаларын гамәлгә кертү (укыту семинарлары)	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман районы халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДБУ
3.1.2	Авыл жирлегендә алдынгы фермер хужалыклары һәм кече предприятиеләр мисалында яшь эшкуарлар өчен хезмәтне саклау буенча семинарлар оештыру һәм үткәру	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман районы халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДБУ
3.2. "Авыл жирлегендә халыкны эш белән тәмин итү" бүлеге			
3.2.1	Югары белем алырга теләгән авыл яшьләре турында мәгълүматлар базасын булдыру һәм югары уку йортларына читтән торып һәм көндөзгә уку формалары буенча максатчан жыелу өчен исемлекләр формалаштыру	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
3.2 бүлек буенча оештыру-тәмин итү характерындагы чаралар			
3.2.2	Вакантлы эш һәм уку урыннары ярминкәләрен оештыру юлы белән эшкә урнашуда гражданнарга ярдәм итү буенча эш үткәру	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман районы халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДБУ
3.2.3	16-29 яшьләрдәге авыл халкының һөнәри ориентлашуына юнәлдерелгән чаралар үткәруне	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр

	оештыру		берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман районы халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДБУ, «Сарман аграр көллияте» УНБ ДБУ
3.3. "Авылны икътисады үстерү программаларын гамәлгә ашыру" бүлеге			
3.3.1.	Авыл яшьләре арасында "Авылда бизнес-планлаштыру" район конкурсын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДБУ
3.3.2	Авыл хужалыгын модернизацияләү өлкәсендә инновацион проектлар буенча район конкурс-күргәзмәсен оештыру һәм уздыру	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсенә Сарман бүлекчәсе
3.3 бүлек буенча оештыру-тәэмин итү характерындагы чараларsub 10033			
3.3.3	Авыл жирлекләрендә авыл туризмын үстерү буенча проектлар конкурсы	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДБУ
3.3.4	"Авыл туризмы" конкурсының иң яхшы проектларын гамәлгә ашыру (авыл тибындагы кунак йортларын төзү, авыл халкының тормышы, көнкүреше, горейф-гадәтләре белән танышу белән бәйлә махсус программаларны гамәлгә ашыру)	2021-2025 еллар	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, муниципаль район Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, «Сарман халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДБУ
4. "Руһи, физик һәм ижади үсеш"			
4.1. "Интеллектуаль-ижади чаралар" бүлеге			
4.1.1	Сарман муниципаль районы яшьләр авыл ижат коллективлары арасында конкурс оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Башкарма комитетның мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1.2	Авыл жирлегендә эшләүче яшь белгечләр арасында һөнәри осталык конкурсын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Сарман муниципаль районы авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, Башкарма комитетның икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге, Башкарма комитетның яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсенә Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1 бүлек буенча оештыру-тәэмин итү характерындагы чараларsub 10041			
4.1.1	"Брейн-ринг" интеллектуаль уенын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Башкарма комитетның мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1.2	Татар яшьләре арасында КВН район конкурсын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Башкарма комитетның мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1.3	«Авыл яшьләре» район ярышларын оештыру һәм уздыру	2021-2025 еллар	ТР Сарман муниципаль районы авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, Башкарма комитетның яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсенә Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре

4.1.4	«Серле каләм» район конкурсын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1.5	Авыл яшьләре арасында «Ел лидеры» район этабын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.1.6	«Мөселман кызы», «Мөселман егете» район конкурсын оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Башкарма комитетның мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.2. "Физкультура-сәламәтләндрерү чаралары" бүлеге			
4.2.1	Авыл жирлекләренен ял итү-сәламәтләндрерү майданчыкларын үстерү өчен билгеләнгән тәртиптә спорт жиһазлары һәм инвентарь сатып алуга булышлык күрсәтү түбәндәге спорт төрләре: мини-футбол, волейбол, өстәл теннисы, ишегалды хоккее, бадминтон, стритбол, чаңгы, пляж волейболы, бадминтон, футбол һ. б.	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.3. "Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру" бүлеге			
4.3.1	Тәмәке тартуга, алкоголизмга, наркоманиягә каршы профилактик акцияләр оештыру һәм үткәрү	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Башкарма комитетның мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре
4.3.2	Гомумроссия алкогольгә каршы "Гомуми эш" проектын тормышка ашыруда катнашу	2021-2025 еллар	Башкарма комитетның яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Башкарма комитетның мәгариф бүлеге, Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсенен Сарман бүлекчәсе, авыл жирлекләре

5. 2 нче ярдәмче программаның икътисади һәм социаль нәтижәләлеген бәяләү

Татарстан Республикасы бюджетыннан һәм Сарман муниципаль районы бюджетыннан бүлеп бирелгән акчаларны файдалану һәм жирле бюджеттан жәлеп ителгән акчаларның 2 нче ярдәмче программасын гамәлгә ашыруның нәтижәләлеге тәэмин ителәчәк:

- бюджет акчаларын максатсыз файдалану мөмкинлеген төшереп калдыру;
- бюджет акчаларын куллануның "үтә күренмәләлеге";
- адреслы бюджет акчаларын бирү.

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә мөмкинлек бирәчәк:

- яшьләр ижтимагый оешмаларында торучы авыл яшьләре өлешен арттырырга;
- жирле үзидарә органнарында авыл яшьләре өлешен арттырырга;
- авылны социаль һәм икътисадый үстерү программаларын гамәлгә ашыруда катнашучы авыл яшьләре санын арттырырга;
- югары һөнәри белем алган авыл яшьләре санын арттырырга;
- авыл яшьләре өчен интеллектуаль-ижади чаралар оештырырга;
- авыл яшьләре өчен физкультура-сәламәтләндрерү чаралары оештырырга;
- сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру программаларында катнашучы авыл яшьләре санын арттырырга.

Социаль проектлауга, бизнес-планлаштыруга өйрәтү авыл яшьләрен грант нигезендә конкурсларда катнашырга, үз эшләрен башларга, аз чыгымлы һәм нәтижәле программалар һәм проектлар кертергә мөмкинлек бирәчәк.

2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында яшьләр сәясәте өлкәсендә эшләрчә, торак, ташламалы кредитлар, белем алу турында махсус мәгълүматка ия булган, команда эшенең, социаль проектлауның, бизнес-планлаштыруның гамәлдәге технологияләреннән файдаланып, электораль активлыкны арттыруга ярдәм итәчәк 3 нче ярдәмче программа, авылда эшләрчә адреслылыгын, төрле социаль, икътисадыи программаларны гамәлгә ашыруны тәмин итәчәк.

6. 2 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Авыл яшьләрен Татарстан Республикасы аграр яшьләр берләшмәсе ижтимагый оешмасының район бүлекчәсе эшчәнлегенә жәлеп итү.

Авыл яшьләренә мәгълүмати-аңлату ярдәмен үстерүдә системалы ярдәм күрсәтү (шәхси, электрон, телефон аша консультацияләр).

Яшьләренә инновацион, проект эшчәнлегенә системалы ярдәм күрсәтү, шул исәптән грантлар нигезендә авыл яшьләренә инициативаларын һәм проектларын яклау.

Авыл яшьләрен бизнес-планлаштыру нигезләренә укытуга системалы ярдәм күрсәтү.

Авылда социаль-икътисади үзгәртеп коруларда яшьләренә ролен арттыру.

Авыл яшьләренә интеллектуаль, әхлакый һәм ижади потенциалын арттыру.

Авыл яшьләренә милли үзәнен, гражданлык һәм патриотизмын үстерү.

Яшь буынның сәламәтлеген саклау һәм яхшырту буенча шартлар тудыру (жинаятьчелек, эчкечелек һәм наркоманиягә антипропаганда). Программа чараларын уңышлы үтәү тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:

авыл яшьләренә районның социаль-икътисади үсешә белән кызыксынуы һәм анын бу процесста катнашырга әзерлеге;

авыл жирлегендә уңай демографик тенденцияләренә үстерү һәм ныгыту;

авыл жирлегендә социаль киеренкелек дәрәжәсенә кимүе;

авыл яшьләренә шәһәргә күчүе кимүе;

дәүләт структураларына халыкның ышаныч дәрәжәсен күтәрү;

авыл яшьләренә яшәү сыйфатын яхшырту.

«2021-2025 елларга Сарман
муниципаль районында
яшьләр сәясәтен, физик культура һәм
спортны үстерү» муниципаль
программасына
3 нче кушымта

**«Сарман муниципаль районында яшьләр сәясәтен үстерү
2021-2025 елларга» 3нче ярдәмче программа**

3 нче ярдәмче программа паспорты

3 нче ярдәмче программаның исеме	«Сарман муниципаль районында 2021-2025 елларга яшьләр сәясәтен үстерү» (алга таба—3 нче ярдәмче программа)
3 нче ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы башкарма комитеты
3 нче ярдәмче программа төп эшләнүчеләр	Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
3 нче ярдәмче программа максатлар	Социаль-иқтисади, оештыру, хокукый шартлар һәм яшь гражданнарны социаль торгызу һәм үстерү гарантияләрен булдыру, аларны жәмгыять мәнфәгатьләрендә тулы гамәлгә ашыру
3 нче ярдәмче программаның бурычлары	<p>Татарстан Республикасы һәм, аерым алганда, Сарман муниципаль районының яшьләр сәясәтенен норматив-хокукый базасын камилләштерү; яшьләрнең үзешмасын, инновацион һәм эшқуарлык эшчәнлеген үстерү максатларында ведомствоара координацияне тәмин итү; балалар, яшүсмерләр һәм яшьләр арасында социаль күренешләрен профилактикалау; яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау; яшьләргә гражданлык-патриотик тәрбия бирү; яшьләрдә гаилә кыйммәтләрен формалаштыру; яшьләр сәясәте өлкәсендә эшләнүче органнар һәм оешмаларның, балалар һәм яшьләр ижтимагый берләшмәләренең фәнни-методик һәм мәгълүмати тәмин ителешен камилләштерү; яшьләрнең төрле үз-үзләрен оештыру формаларын стимуллаштыру; кичекмәстән ярдәмгә һәм яклауга мохтаж затларны ачыклау, ашыгыч ярдәм күрсәтү, потенциал суицидентларның куркынычсызлыгын тәмин итү, стресс хәлен бетерү; психик хәлдә, аралашуда һәм үстерүдә килеп туган проблемаларны үз вакытында кисәтү һәм нәтижәле хәл итү максатында суицидентларның психологик-педагогик статусы үзгәртүләрен өйрәнү; авыр тормыш шартларында халыкның төрле яшь төркемнәренә психологик-педагогик ярдәм күрсәтү системасын булдыру; төрле Дәүләт органнарын һәм ижтимагый берләшмәләренә гражданнарның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклауда һәм ярдәм күрсәтүдә катнашуға җәлеп итү;</p>

	<p>жәмгыяттә булган социаль тәртип нормаларын үстерү, балалар мәрхәмәтлеген формалаштыру, гаиләдә һәм житештерү коллективларында кыйммәтле мөнәсәбәتلәрне үстерү;</p> <p>яшь белгечләрнең һөнәри осталыгын камилләштерү һәм ярдәм итү өчен стимуллар системасын формалаштыру.</p> <p>Чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә планлаштырылган:</p> <p>яшь белгечләрнең социаль статусын күтәрү</p> <p>башка тармакларга перспективалы яшь белгечләр китүне булдырмый калырга.</p>
3 ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы	2021-2025 еллар.
3 ярдәмче программа күләмен финанслау	<p>3 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме - 2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 3 350, 00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2021 ел-650,00 мең сум;</p> <p>2022 ел-660,00 мең сум;</p> <p>2023 ел-670,00 мең сум;</p> <p>2024 ел-680,00 мең сум;</p> <p>2025 ел-690,00 мең сум.</p> <p>3 нче ярдәмче программаны финанслау күләме прогнозлы характерда һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.</p>
Озак сроклы максатчан 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре	<p>Яшьләрнең гражданлык һәм патриотик карашын формалаштыру, аның социаль һәм ижади активлыгын арттыру;</p> <p>ирекле (волонтерлык) эшчәнлегенә жәлеп ителгән яшьләр өлешен 25 % ка кадәр арттыру (шул исәптән 14-35 яшь);</p> <p>яшьләр сәясәте өлкәсендә, талантлы яшьләргә ярдәм итү проектларында һәм программаларында катнашучы органнар һәм оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла торган яшьләр өлешен 30 % ка кадәр арттыру;</p> <p>алкоголизм, наркомания, токсикоманиядән жәфа чигүче һәм наркодиспансерларда исәптә торучы 14-35 яшьлек затлар өлеше кимү;</p> <p>яшьләр сәясәте учреждениеләренә даими нигездә йөрүче яшь кешеләр санын арттыру;</p> <p>жәйге һәм ел әйләнәсе сәламәтләндерү ялының төрле формалары белән колачланган балалар, яшүсмерләр һәм яшьләр өлеше 45% ка кадәр, шул исәптән 7-18 яшьләрдәге гражданныр-45% ка кадәр артты;</p> <p>гаиләгә, балаларга һәм яшьләргә социаль-психологик ярдәм күрсәтү учреждениеләре, шул исәптән яшьләр сәясәте өлкәсендә эшләүче «ышаныч телефоны» хезмәте эшчәнлеген көчәйтү.</p>

1. 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру өлкәсе характеристикасы, әлеге өлкәдә төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеше фаразлары

Яшьләр - ул яшь характеристикасы, социаль хәл үзенчәлекләре һәм алар белән бәйле социаль-психологик үзенчәлекләр жыйнагы нигезендә ачыклана торган социаль-демографик төркем. Яшьләрнең яшь чикләре 14 яшьтән алып 30 яшькә кадәрге интервалда.

Нәкъ менә яшьләр яшенә кешенең тормыш циклындагы төп социаль һәм демографик вакыйгалар, шул исәптән гомуми һәм һөнәри белем алу, хезмәт эшчәнлеге башлану, никахка керү һәм балалар туу туры килә. Чагыштырмача кыска вакыт эчендә яшь кеше үзенең социаль-демографик статусын алмаштыра: яшүсмердән алып, хезмәт, граждандык, сәяси һәм гаилә хокукында чикләүләр алып, балигъ булганга кадәр.

Бу этапта яшьләрнең социаль проблемаларына, урта сроклы һәм озак сроклы перспективаларга яшь буын белән эшләү чараларын, формаларын, методларын билгеләүгә игътибарны көчәйтү таләп ителә. Сарман муниципаль районы яшьләрнең рухи, эхлакый һәм мәдәни планда үсеш перспективалары булу өчен яшьләр сәясәте органнары тарафыннан кулланыла торган методларны яңадан карарга, төзәтмәләр кертергә кирәк, бу исә әлеге 3 нче ярдәмче программаны күздә тотта.

Бүгенге сәясәттә яшьләр стратегик ресурс, киләчәк идеологиясенә төп нигез салучы, инновацияләрнең төп чыганагы булып тора. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының үсеш перспективалары өчен яшьләрнең мондый карашына, аның роленә һәм әһәмиятенә бәя бирүдә төрле яшьләр мохитендә процесслар белән идарә итүгә юнәлдерелгән заманча яшьләр сәясәте нигезләнәргә тиеш.

3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру, Сарман муниципаль районының һәм граждандык жәмгыятенә стратегик ресурсы буларак, Татарстанның яшь буынының интеллектуаль һәм физик үсеше, граждандык позициясен формалаштыру, эхлакый тотрыклылык, социаль активлык, мөстәкыйльлек һәм икътисадый мөстәкыйльлеге өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән. Шулай ук балалар һәм яшьләр иҗтимагый берләшмәләре үсешен тәмин итү, аларның эшчәнлеге балалар, яшүсмерләр һәм яшьләрнең рухи-эхлакый культурасын һәм граждандык активлыгын формалаштыруга ярдәм итә.

3 нче ярдәмче программа Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районында граждандык жәмгыятен демократик нигездә үстерү, Россия Федерациясе составында социаль-икътисадый үсеш процессында яшь граждандарның актив катнашуын тәмин итү буенча төрле башкарма хакимият органнары һәм оешмалар эшчәнлегенә төп максатларын, бурычларын, принципларын һәм юнәлешләрне билгели.

2. 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

Әлеге 3 нче ярдәмче программаның максаты - яшь граждандарның социаль-икътисади, оештыру, хокукый шартлары һәм социаль үсеше, аларның жәмгыять мәнфәгатьләрендә тулы тормышка ашырылуы гарантияләрен булдыру.

Әлеге максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- яшьләрнең үз-үзен оештыру, инновацион һәм эшмәкәрлек эшчәнлеген үстерү максатларында ведомствоара координацияне тәмин итү;
- балалар, яшүсмерләр һәм яшьләр арасында социаль күренешләрне профилактикалау;
- яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау;
- яшьләргә граждандык-патриотик тәрбия бирү;
- яшьләрдә гаилә кыйммәтләрен формалаштыру;
- яшьләрнең төрле үз-үзләрен оештыру формаларын стимуллаштыру.

3 нче ярдәмче программаны тормышка ашыру яшьләр сәясәте өлкәсендә эшләүче органнар һәм оешмаларга социаль активлыкны, компетентлыкны һәм яшьләрнең профессиональлеген арттыру өчен максатчан рәвештә акча кертергә мөмкинлек бирәчәк, шунның нәтижәсе булып, аның Сарман муниципаль районының социаль-икътисади үсешенә керткән өлешен арттыру тора.

3. 3 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

3 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме-2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты хисабына 3 350,00 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән:

- 2021 ел-650,00 мең сум;
- 2022 ел-660,00 мең сум;
- 2023 ел-670,00 мең сум;
- 2024 ел-680,00 мең сум;
- 2025 ел-690,00 мең сум.

3 нче ярдәмче программаны финанслау күләме прогнозлы характерда һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

4. 3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижеләре

3 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе-Россиянең яшь буынының кирәкле компетенцияләре жыелмасы булган икътисадый, социаль, мәдәни өлкәләрдә конкурентлыкка сәләтле булу.

Яшь буында Ватанга мэхәббәт, гражданлык бурычларын һәм конституцион бурычларын аңлау тәрбияләү.

Яшьләрнең эшқуарлык сәләтләре тулырак тормышка ашырылачак, талантлы яшьләргә активрак ярдәм күрсәтеләчәк, бу аның фән һәм сәнгатьтә катнашуын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Күбрәк халыкны ирекле ярдәмчелеккә жәлеп итү.

Яшьләрнең мәдәни һәм рухи тормышын күтәрү.

Бала һәм яшүсмернең әхлакый, интеллектуаль һәм физик формалашуы өчен уңай шартлар тудыру.

Толерантлыкны арттыру, жәмгыятьтә идеологик каршылык дәрәжәсен киметү.

Халыклар бердәмлеген һәм дуслыгын ныгыту.

Яшьләрдә кирәкле компетенцияләрне үстерү:

- «креатив фикерләү», инновацияләрне генерацияләү сәләте;
- идеяләрне коммерцияләштерү, эшқуарлык күнекмәләре булу;
- граждан катнашуы, аңлы һәм жаваплы социаль тәртип;
- яшәү навигациясе, профессиональ траекторийлар булдыру;

«проектлы фикерләү», проектлар белән идарә итә белү.

5. Ярдемче программа (3 нче ярдемче программа) чаралар исемлеге

№ п-п	Чаралар исеме	Үткәрү вакыты	Жаваплы башкаручылар
1	Балаларны һәм яшьләрне әхлакый тәрбияләү буенча семинарлар, лекцияләр оештыру һәм үткәрү	ел саен	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге
	Волонтерлар һәм иреклеләр	ел саен	Яшьләр эшләре, спорт һәм

2	хэрэгэтенен республика слетларында катнашу		туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге
3	Укучылар һәм эшләүче яшьләр арасында район, зона һәм республика ярышларында катнашу һәм үткәрү	ел саен	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге
4	Жиңү көнен бэйрәм итүгә багышланган чаралар үткәрү	ел саен май ае	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге
5	Мәктәп басмалары, балалар рәсемнәре, иншалар конкурслары үткәрү	ел саен	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге
6	Сарман муниципаль район халкы арасында сәламәт яшәү рәвешен популярлаштыру буенча төрле акцияләр, чаралар үткәрү	ел саен	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, «Форпост» яшьләр үзәге

«2021-2025 елларга
Сарман муниципаль районында яшьләр
сәясәтен, физик культура һәм спортны
үстерү» муниципаль программасына
4 нче кушымта

**«Балаларга һәм яшьләргә патриотик тәрбия бирү
2021-2025 елларга Сарман муниципаль районы башкарма комитеты»
4 нче ярдәмче программа**

4 нче ярдәмче программа паспорты

4 нче ярдәмче программа исеме	«Сарман муниципаль районы балаларына һәм яшьләренә патриотик тәрбия бирү» (алга таба-4 нче ярдәмче программа)
4 нче ярдәмче программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
4 нче ярдәмче программаның максаты	Сарман муниципаль районы балалар һәм яшьләргә патриотик тәрбия бирү системасын үстерү һәм модернизацияләү
4 нче ярдәмче программаның бурычлары	Патриотик тәрбия бирү инфраструктурасын камилләштерү һәм патриотик тәрбия системасын үстерү өлкәсендә Сарман муниципаль районы жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмаларның ведомствоара хезмәттәшлеген алга таба да үстерү; гражданнарны хәрби хезмәتكә эзерләү, балаларда һәм яшьләрдә гражданлык тәңгәллеген, патриотик, әхлакый-әхлакый һәм толерант караш формалаштыру буенча эшчәнлекне тормышка ашыру, Ватанны саклау буенча конституциячел бурычларны үтәүгә эзерлек, яшьләргә хәрби-профессиональ ориентлаштыру, яшьләргә патриотик тәрбияләү буенча эш юнәлешләрен һәм формаларын камилләштерү, патриотик тәрбия бирүнең сыйфатын күтәрү; «Юнармия» Бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте штабының жирле бүлекчәсен үстерү
4 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2021-2025 еллар
4 нче ярдәмче программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы.	4 нче ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме - 2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты хисабына 1 960,00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән: 2021 ел-350,00 мең сум; 2022 ел-370,00 мең сум; 2023 ел-390,00 мең сум; 2024 ел-400,00 мең сум; 2025 ел-450,00 мең сум. 4 нче ярдәмче программаны финанслау күләме- прогноз характерында һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә

	төгэллештереләчәк.
4 нче ярдәмче программаның көтелгән нәтижәләре	районда патриотик тәрбия бирү инфраструктурасын модернизацияләү; балаларны һәм яшьләрен патриотик юнәлештәге чаралар белән жәлеп итүне арттыру; яшьләренә армия хезмәтенә эзерләү эшен камилләштерү; хәрби-спорт профильле патриотик сменалар санын арттыру; армиягә эзерлек узган яшьләр санын арттыру, шул исәптән 5 көнлек жыем системасы буенча укыту, хәрби-учет белгечлекләре буенча укыту; яшьләренң рухи-әхлакый культурасы дәрәжәсен күтәрү; гражданлык тәңгәллеге дәрәжәсен күтәрү; Ватанны саклау буенча бурычларны үтәүгә эзерлек дәрәжәсен күтәрү; яшьләренә армия хезмәтенә эзерләү эшен камилләштерү.

1. 4 нче ярдәмче программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы

Әлеге 4 нче ярдәмче программа Россия Федерациясә Хөкүмәтенң 2015 елның 30 декабрәндәге 1493 номерлы карары белән расланган «2015 - 2020 елларга Россия Федерациясә гражданнын патриотик тәрбияләү» дәүләт программасы нигезендә эшләнгән. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2019-2021 елларга Татарстан Республикасында яшьләр сәясәтен үстерү» дигән 2009 елның 5 мартындагы 158 нче карары белән расланган.

4 нче ярдәмче программасы «2018-2020 елларга Сарман муниципаль районы балаларын һәм яшьләрен патриотик тәрбияләү» программасының алдагы логик дәвамы һәм үсеше булып тора, аның төп максаты - районда патриотик тәрбия системасын булдыру.

Республикада патриотик тәрбия системасының төп элементы-патриотик тәрбиянең формалаштырылган инфраструктурасы, ул муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарының, белем бирү учреждениеләренң, ижтимагый оешмаларның (берләшмәләренң), ижади берлекләренң ведомствоара хезмәттәшлеге принципларында берләштерелә.

Патриотлык формалаштыру системасының мөһим элементы яшьләр белән эшләүнең төрле юнәлешләре, формалары һәм ысуллары төрлелеге: хәрби-спорт уеннары үткәрү, Бөек Ватан сугышы һәм локаль сугышлар ветераннары белән очрашулар, строевой жыр конкурслары, батырлык дәресләре, «День призывника» шәһәр һәм республика акцияләре, «Зарница» хәрби-спорт уеннары уздыру.

Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге эшчәнлегенң иң мөһим юнәлешләреннән берсе-армиягә кадәрге яшьләргә хәрби-патриотик һәм физик тәрбия бирүне оештыру. Хәрби комиссариат һәм спорт оешмалары, бүлек белән берлектә хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданнын физик эзерлеген яхшырту буенча зур эш алып барыла.

Сарман муниципаль районында заманча спорт корылмалары белән тәмин ителеш, армиягә чакырылырга кадәрге яшьләргә даими рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү мөмкинлеге бирә.

Бүгенге көндә районда 136 спорт корылмасы эшли. Алардан;

- спорт заллары – 29;
- яссы спорт корылмалары-65;
- 1 016 урынга исәпләнгән трибуналы боз сарае-1;
- чаңгы базасы – 2;
- 25 метрлы бассейнлы спорт-сәламәтләндерү комплексы
- «Дулкын» йөзү бассейны
- хоккей тартмалары – 8;
- ату спорт төрләре өчен корылмалар-10
- башка спорт корылмалар-19.

Балалар һәм яшүсмерләргә физик культура белән актив шөгыйльләнүгә жәлеп итү өчен районда 3 спорт мәктәбе эшли

«1 нче спорт мәктәбе» МБУда жиде бүлек эшли: «Көрәш», волейбол, баскетбол, өстәл теннисы, хоккей, футбол, йөзү. Биредә 25 тренер-укытучы житәкчелегендә 1018 укучы физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнә. Аларның 15 штатта, 10 өстәмә эштә

«2 нче спорт мәктәбе» МБУда 4 бүлек эшли: хоккей, дзюдо, бокс һәм шахмат бүлекләре. Биредә 14 тренер-укытучы житәкчелегендә 387 укучы физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнә. Аларның 6 штатта, 8 өстәмә эштә.

«Старт» МБУ чаңгы ярышлары буенча спорт мәктәбе» чаңгы ярышлары бүлеге эшли. Анда 8 тренер-укытучы житәкчелегендә 291 укучы физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнә. Аларның 7 штатта, 1 өстәмә эштә.

Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбеннән тыш, балалар һәм яшүсмерләр спорт белән, балалар хоккей, волейбол, футбол мәйданчыкларында, турыдан-туры ишегаллары һәм районның гомуми белем бирү мәктәпләрендә шөгыйльләнә алалар.

Ел саен яшүсмерләр һәм яшьләр өчен районның барлык мәктәпләрендә «Зарница» спорт хәрби уены үткәрелә, анда 1800гә якын укучы катнаша. Шулай ук һәр елны 10 нчы сыйныф укучылары өчен жәен 5 көнлек хәрби-уку жыеннары оештырыла, анда аларны хәрби осталыкка өйрәтәләр. 15 мәктәптә мәктәп хәрби һәм хезмәт даны музейлары эшли.

Елга ике тапкыр хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданның арасында хәрби-гамәли спорт төрләре буенча ярышлар үткәрелә. Бу ярышларда жиңүчеләр зона ярышларында катнаша. Сарман муниципаль районы командасы Әлмәт шәһәрәндә узган зона ярышларында 2 нче урынны яулады һәм чираттагы хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданның арасында республика ярышлары финалында катнашты

Хәрби комиссариат белән берлектә, хәрби хезмәткә чакырылу комиссиясе карарын үтәү кысаларында, шулай ук яшьләрне хәрби-патриотик тәрбияләү һәм хәрби хезмәтнең абруен күтәрү максатыннан, хәрби хезмәткә чакырылучылар бәйрәменә, югары сыйныф укучыларын ОВС укытучылары, ветераннар советы, Әфганстанда сугыш ветераннары, запас офицерлар чакырып, ике тапкыр тантаналы чара үткәрелә.

Районның рухи яктан үсеш алган яшь буынын тәрбияләү системасында дәүләт символларын куллану зур әһәмияткә ия. Районда спорт ярышлары, хәрби-патриотик чаралар үткәрү дәүләт флагларын күтәрүдән һәм Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы гимннарын үтәүдән башлана. Дәүләт символикасы элементлары шулай ук чаралар үткәрү урыннарын, мәгълүмати һәм презентация материалларын рәсмиләштергәндә кулланыла.

Патриотик тәрбия системасын үстерү өчен бу өлкәдә белемнәрне камилләштерү, патриотик тәрбиянең матди-техник базасын модернизацияләү, аны оештыру-методик тәмин итү дәрәжәсен күтәрү, патриотик тәрбия оештыручыларның һәм белгечләрнең һөнәри эзерлек дәрәжәсен күтәрү, хезмәт коллективларында патриотик тәрбия системасын үстерү, бу эшкә массакүләм мәгълүмат чараларын тагын да активрак һәм киңрәк жәлеп итү һәм

патриотик тәрбия бурычларын хэл итү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәре мөмкинлекләрен киңрәк файдалану зарур..

2. 4 ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары, программа чаралары, аны гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләрен тасвирлау

4 нче ярдәмче программаның төп максатлары-районда ижтимагый һәм икътисадый тотрыклылыкны тәэмин итүче патриотик тәрбия системасын үстерү һәм модернизацияләү, Сарман муниципаль районы балаларында һәм яшьләрендә гражданлык тәңгәллеген, югары патриотик аң, Ватанга тугрылык, конституцион бурычларны үтәүгә эзерлек, толерантлык, этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр культурасын формалаштыру.

Өлеге максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хэл итү күздә тотыла:

1. Патриотик тәрбия инфраструктурасын камилләштерү һәм патриотик тәрбия системасын үстерү өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, ижтимагый берләшмәләрнең һәм Сарман муниципаль районы оешмаларының ведомствоара хезмәттәшлеген алга таба да үстерү;
2. Гражданнарны хәрби хезмәткә эзерләү, балаларда һәм яшьләрдә гражданлык тәңгәллеген, патриотик, әхлакый һәм толерант дөньяга караш формалаштыру буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру, Ватанны саклау буенча конституциячел бурычларны үтәүгә эзерлек, яшьләрнең хәрби-һөнәри ориентлашуы;
3. «Юнармия»Бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте штабының жирле бүлекчәсен үстерү.

4 нче ярдәмче программа чаралары исемлеге.

1. Патриотик тәрбия системасын модернизацияләү.

Патриотик тәрбия процессын камилләштерү буенча чаралар системасы белән күздә тотыла:

хәзерге этапта патриотик тәрбия бирү буенча эшнәң өстенлекле юнәлешләрен билгеләү; патриотик тәрбия эчтәлеген баету; патриотик тәрбиянең инновацион формаларын һәм методларын үстерү; эзләнү эше һәм Ватанны саклаганда һәлак булган сугышчылар истәлеген мәңгеләштерү;

жәмгыятькә һәм дәүләткә лаеклы һәм фидакарь хезмәт итүгә, Ватанны саклау буенча бурычларны үтәүгә эзерлек тәрбияләү;

патриотик тәрбия процессы белән идарә итү системасын камилләштерү;

патриотик тәрбия өлкәсендә белгечләр эзерләү системасын камилләштерү;

патриотик тәрбия системасында барган процессларны норматив-хокукый жайга салу юлы белән патриотик тәрбия бирү эшенәң нәтижелелеген арттыру.

2. Гражданнарны хәрби хезмәткә эзерләү.

Гражданнарны хәрби хезмәткә эзерләү буенча чаралар системасы тарафыннан түбәндәге чаралар күздә тотыла:

хәрби хезмәтнең абруен күтәрү;

сәламәтләндерү, яшьләрне физик һәм психологик яктан эзерләү;

хәрби-гамәли, спорт-техник төрләрен популярлаштыру; хәрби хезмәткә чакырылучыларның белем дәрәжәсен күтәрү, алар тарафыннан хәрби-исәпкә алу белгечлекләрен алу;

гражданнарны хәрби хезмәт нигезләренә өйрәтү.

3. «Юнармия» Бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте штабының җирле бүлекчәсен үстерү.
 «Юнармия» бөтенроссия иҗтимагый хәрби-патриотик хәрәкәте штабының җирле бүлекчәсен үстерү буенча чаралар системасы белән түбәндәге чараларны күздә тоту:
 «Юнармия» хәрби-патриотик хәрәкәтенең матди базасын камилләштерү һәм ярдәм итү, «яшь армия бүлмәләре» булдыру;
 «Юнармия» хәрби-патриотик хәрәкәтенең район штабын карап тоту.

3. 4 нче ярдәмче программаны ресурслар белән тәмин итү

Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме - 2021-2025 елларда Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы бюджеты хисабына 1 960,00 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

- 2021 ел-350,00 мең сум;
- 2022 ел-370,00 мең сум;
- 2023 ел-390,00 мең сум;
- 2024 ел-400,00 мең сум;
- 2025 ел-450,00 мең сум.

4 нче ярдәмче программаны финанслау күләме- прогноз характерында һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) Сарман муниципаль районы бюджеты турында Сарман муниципаль районы Советы карары нигезендә төгәлләштереләчәк.

4. 4 нче ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәсе буларак, районда патриотизм үсешенә уңай динамикасы күз алдында тотыла. Яшьләрнең социаль һәм хезмәт активлыгын арттыру. Гражданның аерым төркемнәренә һәм башка тискәре күренешләрнең экстремистик чагылышларын басу, рухи янәриш, социаль-икътисадый һәм сәяси тотрыклылык һәм милли иминлекне ныгыту.

5. Ярдәмче программа (4 нче ярдәмче программа) чаралар исемлеге

№	Чаралар	Башкаручылар	Гамәлгә ашыру срогы
1	Районда хәрби-патриотик, спорт һәм туган якны өйрәнү юнәлешендәге яшүсмерләр клубы төзү	Мәгариф бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты, яшьләр эшләре, спорт бүлеге	2022 ел
2	Хәрби хезмәткә чакырылуга кадәрге яшьләрне хәрби хезмәткә әзерләү программалары нигезендә гомуми белем бирү мәктәпләренә һәм балалар бакчаларының уку-методик һәм матди-техник базасын ныгытуда ярдәм итәргә	Мәгариф бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге.	2021-2025 еллар
3	Хәрби-гамәли спорт төрләре буенча секцияләр челтәрен үстерү	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар
4	Гомуми белем бирү	Мәгариф бүлеге, Сарман һәм	2021-2025

	мәктәпләрендә музейлар, хәрби дан почмаклары эшен камилләштерү	Мөслим районнары хәрби комиссариаты	еллар
5	«Россия патриотларын үстерәбез» Бөтенроссия конкурсының район этабын уздыру	Мәгариф бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты	2021-2025 еллар
6	Яшүсмерләр һәм яшьләр өчен хәрби-спорт уеннары үткәру: "Зарница"	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, мәгариф бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты	2021-2025 еллар
7	"Отчины верные улы" хәрби-гамәли спорт төрләре буенча мәктәп укучыларының республика спартакиадасында катнашу һәм район ярышларын үткәру	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, мәгариф бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты	2021-2025 еллар
8	Совет гаскәрләрен Әфганстаннан чыгаруга багышланган чаралар үткәру	Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге,	2021-2025 еллар
9	Балигъ булмаганнарның хокук бозуларын профилактикалау отрядларын үстерү буенча чара	Район эчке эшләр бүлеге, мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар
10	Балалар һәм яшьләрнең сугыш ветераннары, запастагы сугышчылар белән очрашуларын оештыру	Мәгариф бүлеге, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге	2021-2025 еллар
11	"Куркынычсызлык мәктәбе" район ярышларын оештыру һәм уздыру	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге.	2021-2025 еллар
12	ФОРПОСТ жәмәгать тәртибен саклау буенча мәктәп формированиеләре отрядларын үстерү буенча чара	Район эчке эшләр бүлеге, мәгариф бүлеге, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге.	2021-2025 еллар
13	Бөек Ватан сугышында Жиңүгә багышланган бәйрәм чараларын оештыру	Муниципаль район башкарма комитеты	2021-2025 еллар
14	Районның яшь гражданның форумы үткәру	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар
15	Егетләргә хәрби-учет белгечлекләре буенча эзерләү	Сарман һәм Мөслим районнары хәрби комиссариаты	2021-2025 еллар
16	Гомуми белем бирү мәктәпләре базасында егетләр (10 нчы сыйныф укучылары) арасында биш көнлек хәрби-уку жьеннары	Мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар
17	Хәрби хезмәткә чакырылуучыларның район Спартакиадасын үткәру	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хәрби	2021-2025 еллар

		комиссариаты	
18	«Хэрби хезмэткэ чакырылучылар көнен» муниципаль дэрэжэдэ уздыру (елга ике тапкыр)	Яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хэрби комиссариаты, район эчке эшләр бүлеге	2021-2025 еллар
19	Хэрби-гамәли спорт төрләрә буенча район ярышлары һәм республика ярышларында катнашу	Яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хэрби комиссариаты, мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар
20	Хэрби частьлэргә баруны оештыру, призыв буенча хезмэт итүче хэрби хезмэткэрләрнең тормышы һәм көнкүреше белән таньшу	Муниципаль район башкарма комитеты	2021-2025 еллар
21	Спорт, тарихи һәм туган якны өйрәнү юнәлешендәге профильле лагерьлар челтәрен үстерергә	Мәгариф бүлеге, яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге.	2021-2025 еллар
22	Ватанны саклаучылар көненә багышланган район оборона-массакуләм эшләр айлыгын үткәрү	РОСТО (ДОСААФ), яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлеге, Сарман һәм Мөслим районнары хэрби комиссариаты, район эчке эшләр бүлеге, мәгариф бүлеге	2021-2025 еллар